

A holland rendőrség reformja¹

Reform of the Dutch police

Budavári Árpád

kapitányságvezető, rendőrségi főtanácsos, rendőr ezredes
Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság,
Gárdonyi Rendőrkapitányság
budavaria@fejer.police.hu

Absztrakt

Cél: Az észak- és nyugat-európai rendőrségi szervezetek közelmúltbéli strukturális reformjai közül e tanulmány a holland rendőrség 2012–2013-as átalakítását vizsgálja.

Módszertan: A releváns nemzetközi szakirodalom felhasználásával bemutatja az ország korábbi és jelenlegi rendészeti berendezkedését, a reformot előidéző körülményeket, valamint az annak értékeléséből származó megállapításokat.

Megállapítások: A tanulmány rámutat a reform végrehajtásával kapcsolatos alapvető hibákra: arra, hogy a reformtól túl gyorsan vártak jelentős eredményeket, annak végrehajtása aszimmetrikusan tolódott el a strukturális változtatások irányába, és a reformok előre nem tervezett hatásaként a rendőrség és védelmezett közösségei egymástól eltávolodtak.

Érték: A reform tapasztalatai hozzájárulhatnak a jövő rendészeti átalakításával kapcsolatos kihívások érzékeltetéséhez.

Kulcsszavak: holland rendőrség, rendőrségi reform, rendészeti stratégia, közösségi rendészet, plurális rendészet

Abstract

Aim: Among the recent structural reforms of police organizations in northern and western Europe, this study examines the transformation of the Dutch police in 2012–2013.

¹ A tanulmány az Innovációs és Technológiai Minisztérium Kooperatív Doktori Program Doktori Hallgatói Ösztöndíj programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

Methodology: Using the relevant international literature, it presents the past and present law enforcement system of the country, the circumstances that led to the reform, and the findings from its evaluation.

Findings: The study concludes by pointing out fundamental flaws in the implementation of the reform: that significant results were expected too quickly from the reform, that its implementation shifted asymmetrically towards structural change, and that the police and protected communities have drifted apart as an unintended effect of the reforms.

Value: The experience of reform can help to reflect the challenges of the law enforcement transformations of the future.

Keywords: Dutch police, reform of police, law enforcement strategy, community policing, plural policing

Bevezetés

Az ezredfordulón és az azóta eltelt időszakban Európa számos országában történtek alapvető változások a rendészeti rendszer felépítésében, szervezetében és irányításában. Ezek közül 2012-ben Hollandia nagyszabású rendőrségi reformja létrehozta az egységes holland nemzeti rendőrséget. A változásra okot adó körülmények, a reform előkészületei és végrehajtása is számos általános érvényű tapasztalattal szolgálnak a reformok természetéről, dinamikájáról, a centralizáció és a modern rendőrség viszonyáról. Az alábbiakban e szervezet működésének változásait, a reform előzményeit, a centralizáció/decentralizáció polémiájával kapcsolatos főbb vonatkozásait, és a reform óta eltelt időszakban született értékeléseket ismertetem.

Előzmények

Hollandiában hagyományosan duális rendvédelmi rendszer működik, de a kontinentális rendőrségek szervezeti felépítésétől és feladatmegosztásától a holland struktúra jelentősen eltér. A honvédelmi minisztérium által irányított, 1812-ben alapított Királyi Csendőrség (Koninklijke Marechaussee, rövidítve: KMar) katonai-rendészeti szervezet speciális rendészeti feladatokat lát el.

A Királyi Csendőrség több európai országban tapasztalt modelltől eltérően nem a vidék közbiztonságáért felelős rendészeti szerv, feladatai sokkal inkább az uralkodó személyéhez, az általa irányított intézményekhez és a katonai rendészeti feladatokhoz kapcsolódnak.

A közrend és a közbiztonság védelme alapvetően az általános hatáskörű Nemzeti Rendőrség (Korps Nationale Politie) feladata, amely 1945 végétől az önkormányzati rendőrségből (gemeentepolitie) és az országos rendőrségből (rijkspolitie) állt. A második világháborút követően a szervezetet majd' két évtizednyi stabilitás jellemezte, a fennálló társadalmi rendet a bűnözés alacsony mértéke nem befolyásolta. A hatvanas évek második felében a világszerte tapasztalható társadalmi nyugtalanság miatt azonban a bűnözés mértéke az 1960-as évektől több mint harminc éven át meredeken emelkedett, melynek következtében a rendőrség működése is politikai viták tárgyává vált. Ezek központjában a rendőrség hatékonysága és legitimitációja állt (URL1).

A nyolcvanas években a növekvő bűnözés felélénkítette a rendőrség átalakításának szükségességéről szóló vitát. Mindezt számos társadalmi jelenség – mint a növekvő mobilitás, a csökkenő társadalmi kohézió, az információs és kommunikációs technológia –, valamint a bűnözés professzionalizálódása és nemzetközivé válása is alátámasztotta. Ez idő tájt nyert teret az a társadalmi és politikai felismerés is, hogy a rendőrség már nem képes egyedül megbirkózni feladataival, a kormányra egyre nagyobb társadalmi nyomás helyeződött a rendőrség hatékonyságának növelésével kapcsolatban is. A harmadik Lubbers kormány végül 1989-ben tűzte napirendjére az új rendőrségi törvény megalkotását (Cachet & Marks, 2009). Az 1957. évi rendészetet váltó 1993-as törvény lényege, hogy a 148 önkormányzati szerveződésű rendőri szervezetet és a nemzeti rendőrség 17 körzetét 25 régióra és egy nemzeti támogató erőre, a Rendőrségi Szolgálatok Országos Szervezetére (Korps landelijke politiedienst, a továbbiakban: KLPD) osztotta (Cachet & Marks, 2009).

Hollandiában az erős rendőrség iránti igény már a 2012-es reform előtti időben is együtt járt a rendőri túlhatalom elleni erős fékek és ellensúlyok rendszerével (Cachet & Marks, 2009). Ezt a gyakorlatban a rendőrség irányításának duális rendszere és konzultációs testületei jelentették. Egyetlen szervnek sem lehet kizárólagos hatásköre a rendőrség felett. Az 1993-as rendőrségi törvény értelmében az irányítás megosztott volt a belügyminiszter és az igazságügyminiszter, valamint a helyi hatóságok között. Helyi szinten a polgármester felelt a közrend fenntartásáért, erről az önkormányzat képviselőtestülete előtt számolt be. A büntető igazságszolgáltatási feladatok ellátását az ügyész felügyelte. A rendőrségmenedzsment-irányítását (tehát a rendőri erők létszámát és elosztását, a rendőrség költségvetését és a rendészeti politika főbb irányait) a polgármester, a rendőrség vezetője és az ügyész alkotta testület gyakorolta. Régiós szinten a testületet a régió legnagyobb településének polgármestere vezette (Cachet & Marks, 2009).

A rendőrségi törvény 1993-as módosítását követően a rendészeti politika tervezése helyi szinten kezdődött, először az önkormányzatok foglalmazták meg

igényeiket. Nem épültek ki azonban a jogszabályi garanciák a végrehajtással kapcsolatban. A rövid idő alatt végrehajtott jelentős strukturális változások komoly fennakadásokat okoztak az operatív működésben is. A közigazgatás, az igazságszolgáltatás és a rendőrség közötti kapcsolatok erősen a személyes kapcsolatoktól függttek, a rendőrség szervezeti változásai után ezek a kapcsolatok gyakorlatilag megszakadtak. A fentiek lerontották a rendőrség teljesítő-képességét és hatékonyságát. Az 1993-as reform bevezetését követő vitákban markánsan jelentek meg a rendőrség irányítását, elszámoltathatóságát érintő problémák, melyre megoldásként éppúgy megjelentek a centralizáció, mint a decentralizáció melletti érvek is (Cachet & Marks, 2009).

1999-ben a Belügyminisztérium és az Igazságügyi Minisztérium „*A rendőri rendszer egyensúlyban*” (URL2) címmel jelentette meg reagálását a rendőri rendszerről folyó vitára. Ennek legfontosabb javaslata az volt, hogy a rendőrség a belügyminiszter felügyelete alatt kell álljon, aki egyben a rendészeti politika kidolgozásáért és felelős. További fontos változtatási javaslat volt a regionális és nemzeti rendészeti politika összehangolásának követelménye, melyben a nemzeti szint élvezett prioritást.

A 2003-tól kormányzó második Balkenende kormány a rendőrség hatékonyságát, átláthatóságát és rugalmasságát vizsgáló bizottságot hozott létre (Leemhuis-Stout Bizottság, 2004), mely javaslatában a „*Helyben beágyazott, nemzeti szinten megerősített*” (URL3) rendőrség elvi alapjait fektette le. E bizottság javaslatára a KLDP annak reményében került a Belügyminisztérium irányítása alá, hogy a rendőrség működésében a nemzeti biztonsági prioritások jobban védhetők lesznek. Ez a helyzet azonban lehetetlenné tette a holland közigazgatás egyik alapelvének, az úgynevezett „*decentralizáció, hacsak...*” elvnek az érvényesülését, azaz, hogy a döntéseket mindaddig a helyi érdekeknek megfelelően kell meghozni, amíg azok a nemzeti érdekeket nem sértik. A jelentés hangsúlyozta az elszámoltathatóság és a rendőri hatékonyság fontosságát. Világossá tette, hogy a fentről lefelé irányuló politikai megközelítés veszélyezteti a helyi prioritások érvényesülését. A bizottság által javasolt rendőrségi irányítási rendszerben a polgármester és az ügyész irányító szerepe mellett az önkormányzatok által javasolt prioritásokat is be kellett építeni a rendészeti stratégia tervezésébe (Cachet & Marks, 2009).

A Leemhuis bizottság jelentése intenzív vitát eredményezett. Az új törvény koncepcióját 2005 novemberében mutatták be. Ebben prioritásként kezelték a nemzeti érdekek erőteljesebb megjelenítését, az önkormányzat szerepének erősítését, a regionális rendőri szervezetek elszámoltathatóságát, az egyes rendőri szervezetek hatékonyabb együttműködését és a rendőrség stratégiai rugalmasságának növelését. Mindehhez olyan rendőri szervezetre volt szükség, amely a helyitől a nemzetközi szintig megfelelően beágyazott az közigazgatási

és politikai adminisztrációba. Ennek záloga – a bizottság szerint – az egységes rendőrség lehet (Cachet & Marks, 2009).

A rendőrség működésének részletes felülvizsgálata végül 2009-ben kezdődött meg. Az ebből levont következtetéseket és az új rendőrségre vonatkozó részletes elképzeléseket a kormány az Inrichtingsplan National Politie ([URL4](#)) című dokumentumban hozta nyilvánosságra. Eszerint a változtatásra azért is volt szükség, mert a regionális, széttagolt rendszerről bebizonyosodott, hogy a régiók közötti együttműködés nem megoldott. A különböző rendőrségi szervezetek között a szervezeti felépítés, az operatív irányítás, a feladatok ellátása, valamint az alkalmazott munkamódszerek terén is komoly különbségek mutatkoztak (Fijnaut, 2012). Az országosan egységes rendőrséggel kapcsolatban az elsődleges érvek között szerepelt, hogy az csökkentené a meglévő adminisztratív nyomást, a működés költségeit, létrejötté esetén fokozni lehetne az irányítás hatékonyságát, és az egységes működést ([Bekkers et. al., 2017](#)).

Az egységes nemzeti rendőrség szervezete

A rendőrségi törvény ([URL5](#)) 2012. július 12-i hatályba lépését követően létrejött egységes holland rendőrség szervezete háromszintűvé – nemzeti, regionális és helyi – vált (Politiewet 25.a cikk). A rendőrség központosítása révén létrejött egységes szervezet magában foglalja a korábbi rendőrség teljes állományát és vezetését. Létszáma megalakulásakor 49 802 fő (Inrichtingsplan, 2012). A reform utáni holland rendőrség tíz regionális egységre oszlik, melyek határai egybeesnek az igazságszolgáltatás területi illetékességi határaival. A regionális egységeket körzetek alkotják (Hollandia-szerte összesen 43), azokat pedig alapegységek (ezek száma országosan 167) ([Bekkers et. al., 2017](#)).

A nemzeti szint

A rendőrség nemzeti egysége részben a regionális egységek támogató feladatait, részben pedig önálló feladatot lát el. Kiemelt ügyekben maga végzi a nyomozást, ellátja az állami főméltóságok védelmét. Szintén önálló nemzeti rendőrségi feladat az autópályarendészet, a vízirendészet, a légi és a vasúti rendészet, valamint a nemzetközi rendőri együttműködés megszervezése is ([Bekkers et. al., 2017](#)). A nemzeti és regionális bűnügyi egységek szoros együttműködésben dolgoznak. A nemzeti rendőrség koordinálja a regionális egységek működését is (Inrichtingsplan, 2012).

A rendőrség szakpolitikai irányítását egyetlen miniszter, a biztonsági és igazságügyi miniszter (a továbbiakban: miniszter) végzi. Az úgynevezett kezelési

tervben (beheersplan) a polgármesterek és az ügyészség véleményének kikérését követően meghatározza a rendőrség alapvető erőforrás-elosztását (Politiewet, 36. cikk), a rendőrség főbb célkitűzéseit, és dönt a rendőrség költségvetési beszámolójának elfogadásáról (Politiewet, 35. cikk). A háromoldalú konzultációs fórum javaslatára a miniszter állapítja meg a rendőrség éves költségvetését, valamint négyéves távlatban a költségvetés tervezését (Politiewet, 34. cikk). Szintén a régiós polgármesterek és a Főügyészi Tanács véleményének kikérését követően négyéves ciklusokban határozza meg a rendőrség feladatainak ellátásával kapcsolatos nemzeti célkitűzéseket, melyet tudomásul vételre megküld a parlamentnek (Politiewet, 18. cikk).

A regionális szint

A tíz regionális egység vezetését a miniszter javaslatára királyi rendelettel kinevezett regionális rendőrkapitányok (politiechef) látják el (Politiewet, 38. cikk). A regionális szervezetek egységes felépítésűek. Az alárendelt körzetek és alapegységek mellett mindegyikben megtalálható a Regionális Operatív Központ (Regionaal Operationeel Centrum, rövidítve: DROC), a Regionális Nyomozó Szolgálat (Regionale Recherche, rövidítve: DRR), a Regionális Információs Szervezet (Regionale Informatieorganisatie, rövidítve: DRIO), a Regionális Operatív Együttműködés Egysége (Regionale Operationele Samenwerking, rövidítve: DROS) és a Regionális Műveleti Egység (Bedrijfsvoering regionale eenheid, rövidítve: DBVRE). A követendő rendészeti politikáról a négyéves régiós biztonsági tervben háromoldalú konzultációs testület (Driehoek) dönt (Politiewet, 38-41. cikk), melynek elnöke (eenheidsbeheerder) általában a régió legnagyobb önkormányzatának polgármestere. Tagjai a régiós rendőri egység főkapitánya és vezető ügyésze.

A helyi szint

A rendőrség helyi szintjei a körzetek és az alapegységek, melyek a rendőri alapfeladatok ellátását végzik. A régiókon belül működő körzetek és alapegységek kijelölése háromoldalú tárgyalások keretében, a régió polgármestereinek és főügyészenek véleményezésével történik (Nuij, 2015).

A körzetek

A körzetek létszáma 500 és 900 fő között mozog. Felépítésük egységes, alapszervezetekből, körzeti nyomozókból és egy ügynevezett „Flex” egységből állnak,

mely rugalmasan alkalmazható az egyes alapegységek illetékességi területén. Az egységek operatív irányítását az úgynevezett Információs Központ (Informatie Knooppunt) támogatja. A körzetek vezetését a parancsnok (districtschef) és helyettese (plaatsvervangend districtschef) látja el. Közülük a parancsnok a szervezet működtetéséért és eredményeiért, míg helyettese a rendőri alapfeladatok ellátásáért felel (Inrichtingsplan).

Az alapegységek

A rendőri tevékenység alapvető színterei a települések. Az alapegységek közül a legtöbb működési területe több település, a nagyobb települések önálló alapegységgel rendelkeznek, míg a nagyvárosokban több alapegység is működik (Inrichtingsplan, 2012). Az alapegységek létszáma 60 és 200 fő között mozog (Bekkers, et. al., 2017). Amennyiben az alapegység működési területén olyan beavatkozásra van szükség, melynek erőigénye az alapegység létszámát meghaladja, a körzet Flex egységeit lehet igénybe venni.

Az azonnali beavatkozást igénylő esetekre történő reagálást a tevékenység-irányítási egység (DROC) biztosítja. Az alapegység vezetése egy vezetőből és helyetteséből áll, melyet a nagyobb alapegységeknél egy operatív vezető is kiegészít. Az egység vezetője tartja a kapcsolatot az ügyésszel és a polgármesterrel. A több alapegységgel működő településeken ezt a koordinációs feladatot a körzetparancsnok látja el (Bekkers et. al., 2017).

A helyi rendőrségek számára az önkormányzat, a háromoldalú konzultáció javaslatára, négy évre határozza meg a rendészeti stratégiai célokat. A régió polgármesteréből, főügyészből és a rendőrség helyi vezetőjéből álló háromoldalú konzultáció által elkészített négyéves szakpolitikai tervnek összhangban kell állnia a miniszeri terv célkitűzéseivel (Politiewet, 39. cikk).

A rendőri tevékenység stratégiai alapját a közösségi rendészeti filozófia jelenti. A társadalommal kialakított bizalmi viszony esetén a polgárok feltételezik, hogy a rendőrség éber és hozzáértő, szakértelemmel reagál a társadalom kívánságaira és szükségleteire. A közösségi rendőrök komoly hely- és személyismerettel rendelkeznek, kapcsolatban állnak a terület meghatározó közéleti szereplőivel. A törvény értelmében munkaidejük 80%-át a működési körzetük biztonságára kell fordítani. A rendőrségi törvény 38. a) cikke alapján 5000 lakosonként kell egy közösségi rendőrt szolgálatba állítani.

Az alapegységek közösségorientált működésében nagy jelentősége van a partnerségek működtetésének. Kiemelt fontosságú a folyamatos, intenzív koordináció a helyi hatóságokkal és a civil közösségekkel (Bekkers et al., 2017, Nuij, 2015). A reformot követően azonban újra fel kellett építeni az együttműködési

kapcsolatokat. A rendőrség partneri hálózatának működési változásai elsősorban helyi szinten következtek be. A területi együttműködés hangsúlyai az alapegységekre helyeződtek át. Az alapegységek partneri együttműködéseiben egyensúlyt kellett találni a decentralizált helyi, a regionális és a nemzeti érdekek között (Bekkers et al., 2017). A 43 körzetben működő 167 alapegység vonatkozásában az egyensúlyi helyzet megtalálása jóval összetettebb kérdés, mint a korábbi, regionális szinten szervezett rendőrség esetében (Devroe, 2013; Prins, Cachet, Linden, Tudjman & Bekkers, 2012; Terpstra, Duijneveldt, Eikenaar, Havinga & Stokkom, 2016). Az egyensúlyi helyzet kialakításának pillérei a közösségi rendőri szolgálat, az alapegységek, körzetek, régiók rendőri egységeinek parancsnokai, valamint a polgármesterek és az ügyészség közötti háromoldalú konzultációk.

A holland rendőrség elszámoltatási rendszere

A reform intézkedései között a duális irányítás nem volt újdonság. A 20. század második felének holland rendőrségi rendszerét az irányítás és az ellenőrzés duális megosztottsága jellemezte. A rendőrség ellenőrzöttségét a háromoldalú konzultációkon túl a rendészeti irányítás duális rendszerei biztosították, melyek egyrészt a rendőrség külső (hatósági, szakpolitikai) és belső (menedzsment) irányításában, másrészt a közigazgatási és bünygyi igazságszolgáltatási funkciói szerint elkülönülő kettős irányításában mutatkozik meg (Cachet & Marks, 2009).

A nemzeti szint korábbi duális irányítási rendszere az új törvénnyel megváltozott. A rendőrség feletti demokratikus kontrollt érintő egyik legjelentősebb változás, hogy a nemzeti rendőrség duális miniszteri irányítása megszűnt, az igazságügyi és biztonsági miniszter egy személyben irányítja a rendőrséget és viseli működéséért a politikai felelősséget. A rendőrség irányítási felelősségének a Biztonsági és Igazságügyi Minisztériumhoz történő áttelepítését a holland kormány a közigazgatási és az igazságszolgáltatási funkciók összehangolása, integritása, eredményessége és hatékonyságának növelése szándékával indokolta. Később azonban elismerte azoknak az aggóalmaknak a jogosságát, mely szerint a hatékonyság növelése a demokratikus működésben alkalmazott fékek és ellensúlyok leépüléséhez vezet (Bekkers et al., 2017).

A rendőrség regionális szintje a reform előtti állapotokhoz képest új elem. A regionális polgármesterek helyzete döntő fontosságú a helyi és nemzeti érdekek összehangolásában. Ennek tükrében feltűnő hiányosság, hogy a regionális polgármesterek elszámoltathatóságának nincsenek kiépült törvényi feltételei (Van Sluis & Devroe, 2020).

A rendőrség helyi irányításában továbbra is a duális rendszer érvényesül (Devroe, 2013). A közbiztonság fenntartásáért a polgármester, a rendőrség büntető

igazságszolgáltatási funkciójáért az ügyész a felelős. A rendőrség legitimitációja a védelmezett közösségektől származik, működéséről e közösségek választott testületeinek számol be. Ez normatív előfeltétele a demokratikus rendőrségeknek. Az ellenőrzés helyi szintje az önkormányzat képviselőtestülete. A háromoldalú konzultációs testület által készített négyéves biztonsági tervet a polgármester előterjesztését követően a képviselőtestület fogadja el, annak végrehajtásáról pedig beszámoltatja a polgármestert.

A háromoldalú konzultációk nemzeti szintjét a Nemzeti Biztonsági és Rendőrségi Konzultáció (Landelijk Overleg Veiligheid en Politie, továbbiakban: LOVP) jelenti, ahol a rendészetet a miniszter, a közigazgatást a tíz regionális polgármester, az igazságszolgáltatást pedig a Főügyészek Testületének elnöke képviseli (Bekkers et. al., 2017). Az évente legalább négyszer összehívott LOVP az alábbi területeken jogosult a döntések előkészítésre és a meghozott döntések végrehajtásával kapcsolatos beszámolók értékelésére (Politiewet, 19. cikk):

- a rendőrség szervezete;
- a nemzetpolitikai célkitűzések helyzete;
- az erőforrások elosztása;
- az éves költségvetés és a négyéves költségvetési tervezet aktuális helyzete;
- a rendőrség vezető tisztségviselőivel kapcsolatos személyzeti döntések helyzete;
- a rendőrség működésével kapcsolatos jogszabályok tervezetének helyzete.

Az LOVP dolgozza ki és terjeszti a miniszteren keresztül a parlament elé a négyéves nemzeti biztonsági tervet. E terv stratégiai célkitűzései egy kétirányú tervezési folyamat eredményei, melyek részben a helyi, másrészt a miniszter által meghatározott prioritásokon alapulnak (Van Sluis & Devroe, 2020). A rendészeti stratégia négyéves tervei a rendőrség minden szintjén elkészülnek, egymással összehangoltak. A miniszter feladata felügyelni, hogy a regionális tervekben megfelelően tükröződnek-e a nemzeti célok. Helyi szinten az önkormányzat képviselőtestülete értékeli, hogy a helyi és a regionális terv összhangban áll-e.

A rendőrségi reform hatása a rendészet pluralizációjára

A reform hosszú távú következménye a rendészet pluralizációjának kiszélesedése, mely a korábbi feladataiból részint kivonuló rendőrség tevékenységét veszi át.

A helyi közbiztonsági problémák rendőrségi kezelésének kritikájaként is felfogható, hogy az azóta eltelt években jelentősen megnőtt az önkormányzat által foglalkoztatott rendészek, a BOA tisztek (Buitengewoon Opsporingsambtenaar) száma. A polgármesterek számára a BOA-k foglalkoztatása pótmegoldás,

többen közülük úgy gondolják, hogy olyan tevékenységet látnak el, amely valójában a rendőrség feladata lenne (Terpstra & van Stokkom, 2015).

A BOA tisztek száma jelenleg kb. 23 000 fő. A rendőrséghez képest szűkebb, elsősorban a személyazonosság megállapítására, és az egyes szabálysértések vonatkozásában a pénzbírságok kiszabására kiterjedő hatásköröket gyakorolnak. Bilincshasználati joggal rendelkeznek, általános fegyverviselési joguk nincs, mindössze néhányuknak (például vadőröknek) engedélyezett a fegyver, a rendőrbot és a gázspray viselése. A BOA tisztek által elkövetett erőszakos intézkedések számának növekedése miatt 2018 után megerősödtek azok a vélemények, melyek szerint a BOA-t integrálni kell a rendőrségbe, eddig azonban ez nem történt meg (URL6).

A reformmal kapcsolatos értékelések főbb megállapításai

Az egységes holland nemzeti rendőrség működésének első nyolc éve után a reform értékelései vegyes képet mutatnak. A megkérdezettek véleménye szerint a nemzeti rendőrség egységesebb és jobb, a nemzeti célok jobban teljesülnek, mint korábban. A polgármesterek többsége elégedett volt az alapegységek működésével. Többségük nem is érzékelte a rendőrség nemzeti és helyi céljai közötti tényleges eltéréseket (Van Sluis & Devroe, 2020). Szintén előrelépés a rendőrséggel szembeni intézményi bizalom javulása. A reformok sikeres végrehajtásának egyik alapmércéje az érintettek elégedettsége (URL7). A bevezetést követően a holland kormány rendszeresen készítettett közvélemény-kutatásokat a közigazgatás és az igazságszolgáltatás hatóságai körében, az új szervezet különböző szintjein dolgozók elégedettségére és a reform iránti bizalmukra is kíváncsiak voltak. Ezek alapján megállapítható, hogy a rendőrség iránti bizalmi index a 2008–2009-ben mért 45%-ról 2017–2018-ra 55%-ra nőtt (URL8; URL9; URL10).

A rendőrség iránti bizalom azonban nem feltétlenül a rendőrség teljesítményéből fakad. Hollandiában a társadalomban általános bizalom él az állam intézményei iránt. Ezt a rendőrség vonatkozásában erősíti annak védelmező és igazságszolgáltató funkciójának szimbolikus jelentése is. Az elmúlt években – utalva a párizsi és brüsszeli terrorcselekményekre – a biztonságot fenyegető és erodáló események miatt a rendőrség iránti megnövekedett igény szintén megjelenik az elégedettségi felmérések eredményeiben. A rendőrség tényleges teljesítményét vizsgáló, kvantitatív módszerekkel kiegészített kutatások viszont közel sem mutatnak ekkora elégedettséget (Eysinck & Baars, 2016).

A rendőrség irányítási és elszámoltatási rendszerét ért kritikák

Több kutatás (Fijnaut, 2012; Koopman, 2013; Terpstra et. al., 2012.) szerint a centrális irányítási modell jelentősen torzítja a holland közigazgatásban kiépült és beágyazódott fékek és ellensúlyok rendszerét, és a holland rendőrségi rendszerben demokratikus hiány állt be a működés kontrollját érintően, mind az elégtelen felhatalmazások, mind pedig azok kihasználatlansága miatt. Az irányításban központosító hatások érvényesülnek, amelyek jelentősen nehezítik a helyi biztonsági érdekek érvényesítését (Van Sluis & Devroe, 2020). Az erők összevonása érezhető bizonytalanságot eredményezett azokon a településeken, ahol az összevonás következtében az addigi helyi rendőrségeket be kellett zárni (Van Sluis & Devroe, 2020). Eysinck és Baars arra hívja fel a figyelmet, hogy egy-egy rendőrségi iroda bezárásakor nem csupán a funkcionális szempontokat kell figyelembe venni, hanem az ilyen események szimbolikus jelentőségét is (Eysinck & Baars, 2016).

Ezek a vélemények is tükrözik, hogy a gyakorlatban nem ment könnyen az átállás. Mindemellett a reform végrehajtásának első szakaszában a szervezet jelentős költségvetési megszorításokat élt át. Ez felerősítette a centralizáció hatásait. A településvezetők a centralizálás hátrányaként azt említették, hogy nincs elegendő mozgásterük a pénzügyi források felhasználása és a rendőri létszám elosztása terén (Van Sluis & Devroe, 2020).

Azért is kritikák érték az irányítást, mert az nem biztosította hatékonyan a helyi biztonsággal kapcsolatos igények érvényre juttatását. A rendőrségi törvény értelmében a rendőrség helyi irányítási testülete prioritást élvez a nemzeti irányítási szint felett. Azonban a miniszteri szintű közvetlen irányítás gyakorta teremt a törvény rendelkezéseivel ellentétes helyzetet. A helyi és nemzeti érdekek ütközése esetén a gyakorlatban a nemzeti érdekek a meghatározók (Naeyé, 2014).

A demokratikus elszámoltathatóságot és ellenőrzést érintően a polgármesterek és rendőri vezetők különösen azon aggályukról számoltak be, hogy a miniszter rendőrségi ügyekbe való közvetlen beavatkozása túlzottan lecsökkenti a távolságot a politika és a rendőrség között. A rendőrség átpolitizált, ezáltal sebezhetővé vált. A parlamenti ellenőrzési mechanizmusok formálissá váltak és leginkább a nagy közérdeklődésre számot tartó események megvitatására szolgáltak. A rendőrségi rendszerről, az új rendszer működésének tapasztalatairól nem esett szó (Van Sluis & Devroe, 2020). Ugyanerre a következtetésre jutott Tops is a reform első négy évének értékelése során (Tops, van Os & Torre, 2017), valamint ezt támasztja alá Bob Hoogenboomnak, a Nyenrode Egyetem kutatójának a Társadalom és Rendőrség Alapítvány honlapján közzétett publikációja is, melyben elemzi a holland képviselőház rendőrséghez intézett

interpellációit, melyek száma 2013. január és 2016. május 31. között 2231 volt. Ezekben olyan témák is szerepelnek, hogy miért nem tesz semmit a rendőrség a turistákat kergető hattyúkkal szemben. Hoogenboom szerint ezekkel az interpellációkkal a parlament ellenőrző funkcióját aláássa a politikai populizmus (URL11).

A centrális szervezeti struktúra és az alkalmazott rendészeti stratégia ellentmondásai

A rendészeti stratégia alapja a reformot követően is a közösség központú rendészeti modell maradt, amelyben a rendőrség közel áll a polgárokhoz, és tisztában van a közösségi prioritásokkal (Ponsaers, 2001). A közösségekkel való szoros együttműködéshez decentralizált szervezetre és a rendőrök széles mérlegelési jogkörön alapuló intézkedési felhatalmazására van szükség. Következésképpen azokban a liberális demokráciákban, ahol egységes rendőrséget hoztak létre, a rendőrség ellentmondásos helyzetbe került, centralizált működése nincs összhangban meghatározó rendészeti stratégiájával, a közösségi rendszettel (Van Sluis & Devroe, 2020). A rendőrség és a közösségek kapcsolatában alapvető fontosságú, hogy a közösségi rendőrök együtt tudjanak működni a területen dolgozó partnerszervezetekkel. Bekkers és munkatársai értékelő tanulmányukban azonban több olyan kutatásra hivatkoznak (Terpstra, 2002, 2008; Terpstra & Kouwenhoven, 2004; Bervoets et al., 2009; Terpstra et al., 2016), melyek egybehangzóan állapítják meg, hogy a holland közösségi rendészet belső és külső együttműködési rendszerei nehézkesen működnek. Ezek oka egyrészt az, hogy a közösségi rendészet mindennapi alkalmazásában a rendőrség szerepe nem volt egyértelmű. A közösségi rendőrök munkastílusa jelentősen eltért, a számukra meghatározott iránymutatások sem voltak egyértelműek (Bekkers et al., 2017). Az alapegységek közösségi rendőrei által megvalósított együttműködés szerzteágazó, de nem egységes, annak módja és színvonala is leginkább az érintettektől függ. Terpstra és munkatársai az alapegységek működését vizsgáló kutatásukban (2016) rámutatnak a reform egyik jelentős tanulságára, nevezetesen arra, hogy az átszervezés miatti személyi és szervezeti változások folytán sok ismeret és kapcsolat elveszett, és újjáépítésre szorul.

A reformot értékelő kutatásokból az is kiderül, hogy a közösségi rendészeti filozófia iránti igény sem olyan egyértelmű, mint az a 20. század végén történő bevezetésétől fogva mindvégig volt. Napjainkban a polgármesterek a rendőrség szerepét tekintve fontosabbnak látják a reaktív funkciókat (gyors és hatékony reagálás a segélyhívásokra, eredményes nyomozások), mint a közösségi rendészetet (Tops et al., 2017).

A rendőrségi törvény felülvizsgálatát közvetlenül megalapozó körülmények

A biztonsági és igazságügyi miniszter, Ard van der Steur 2015 nyarán elismerte, hogy a reform a vártnál lassabban megy végbe, és sokkal bonyolultabb, mint azt várták. Az átszervezés az előzetes 230 millió euróra tervezett költséghez képest a duplájába került. A rendőrség nem tud megfelelően reagálni a településeken felmerülő biztonsági problémákra. „*Nincs elég hely a helyi testreszabáshoz*” – fejezte be nyilatkozatát. A Holland Rendőr Szövetség (Nederlandse Politiebond) a rendőrség centrális irányítását bírálta, mondván, hogy az túl sok feladatot határoz meg felülről. A rendőrök túlterheltek, a testület óriási nyomás alatt áll ([URL12](#)).

Nem segítették a reform elfogadtatását a társadalmat megrázó tragikus események sem. Az ország korábbi egészségügyi miniszterét, a 82 éves Els Borst bilthoveni lakóházának garázsában kínozták és ölte meg a 38 éves B. van U. 2014 novemberében. A rendőrség a különös kegyetlenséggel elkövetett bűncselekmény részleteit csupán az elkövetés után másfél évvel hozta nyilvánosságra ([URL13](#)). A 42 éves arubai férfivel, Mitch Henriauez-zel szemben 2015 júniusában a hágai Zuiderparkban rendezett koncertet követően a rendőrök egy intézkedés során túlzott erőszakot alkalmaztak, mely után a férfi a kórházban meghalt. Az eseményt követő tiltakozások során a rendőrség több mint 200 embert tartóztatott le ([URL14](#)). Vromen szerint a széles mérlegelési jogkörök, hatáskörök és a további irányelvek hiánya elősegítette az etnikumok hátrányos megkülönböztetését (Vromen, 2015).

Nem sokkal ez után Waalwijk kórházának parkolójában 2015. augusztus 10-én egy Linda van der Giessen nevű 28 éves nőt agyonlőttek, amikor munkája végeztével az autójához igyekezett. A nyomozás hamar kiderítette, hogy az emberölést volt élettársa követte el. Az eseményt vizsgáló bizottság megállapította, hogy az előző hetekben Linda többször jelentette a rendőrségen, hogy volt élettársa súlyosan megfenyegette, üldözi és az is tudott volt, hogy fegyvert vásárolt, a rendőrség azonban nem reagált érdemben a jelzésekre ([URL15](#)).

Az átszervezést és a rendőrséget ért folyamatos, erős kritikák, valamint számos, jelentős társadalmi felháborodást kiváltó esemény miatt végül a rendőrség vezetője, Gerard Boumant 2015 októberében lemondott ([URL16](#)). Utódja, Erik Akerboom bemutatkozó interjújában a reform intézkedéseinek felülvizsgálata és a struktúra helyi igényekre szabása mellett érvelt ([URL17](#)). Maga a rendőrségi törvény is rendelkezett arról, hogy az új törvény végrehajtását annak első öt évét követően értékelni kell. A belügyminiszter által 2013-ban kijelölt bizottság 2017-ben tette közzé záró értékelő jelentését, melyben arra a következtetésre jutott, hogy a kormány súlyosan alábecsülte a rendőrségi törvény végrehajtásának

összetettséget (Commissie Evaluatie Politiewet, 2017). A végrehajtás hangsúlyai a felülről lefelé irányuló intézkedések felé tolódtak el, amely erősítette a rendőrség centrális irányítását. Kritizálta a működés átláthatóságát is, ezért arra az álláspontra jutott, hogy a reform végrehajtása 2022-ben újabb értékelésre szorul. Az értékelés végkövetkeztetése azonban az volt, hogy a rendőrségi törvény megfelelő jogi keret, amely kiigazításokkal alkalmas a rendészeti rendszer továbbfejlesztésére és a reform folytatására (Commissie Evaluatie Politiewet, 2017).

Ezzel egy időben került sor a törvény első jelentős kiigazítására. A nemzeti rendőrség vezető testülete öttagú lett, ennek élén áll az országos rendőrfőkapitány. A módosítások értelmében nagyobb felelősséget és döntési kompetenciát kaptak a régiós és helyi rendőrfőkapitányok és kapitányok. A változtatások egyik fontos eleme, hogy az önkormányzatok erősebb felhatalmazást kaptak a helyi közbiztonság feladatainak ellátásában. Szintén fontos elem, hogy az alapegységek vezetőihez nagyobb költségvetési szabadságot és szabadabb döntési kompetenciát rendeltek. Mindkét változás alapvető célja a helyi közbiztonsági igények magasabb szintű kielégítése volt (Bekkers et al., 2017).

A rendészet kiterjesztésének anomáliái

Az önkormányzatok szerepe a biztonság fenntartásában az ezredforduló óta egyértelműen erősödött. Ez a biztonsági tervek kidolgozásában mutatott aktív szerepvállalásban, valamint a BOA-k képzésével és alkalmazásával kapcsolatos együttműködésben is megnyilvánul (Tops et al., 2017).

Az önkormányzat rendészeti szerepének erősödésével azonban egy kettős rendszer kontúrjai jelentek meg a gyakorlatban. Ez a központosított, jelentős méretű és hatáskörű, azonban leginkább reaktív rendőri szervezet, és a korlátozott hatáskörű, kis, helyi önkormányzati rendészeti egységek között feszült. Amíg a forrásokkal, széles hatáskörökkel rendelkező rendőrség a reagáló típusú stratégiával eltávolodik a közösségektől, a közösségi rendészeti funkciókat az önkormányzati rendészeti szervezetek gyakorolják valódi hatáskörök nélkül. Mindemellert az önkormányzati rendészeteket a több helyen tapasztalható finanszírozási bizonytalanságok is sebezhetővé teszik.

A rendőrség és az önkormányzati rendészetek munkájának összehangoltsága sem tökéletes. A rendőrség úgynevezett operatív felügyeletet gyakorol ugyan az önkormányzati rendészetek felett, azonban mivel a finanszírozás és a politikai felelősség az önkormányzatoké, ezért a működésben is érvényesíteni tudják akarataikat, ami gyakori konfliktushelyzeteket szül. A rendőrség felügyeleti szerepében azért sem tud hiteles lenni, mert éppen azoknak a feladatoknak – így leginkább a közösségi rendészeti feladatoknak – az ellátását próbálja „bevasalni”

a BOA-kon, melyektől magát igyekeznek távol tartani. Mindezek következtében egyre kézzel foghatóbb a veszélye annak, hogy a közösségtől eltávolodó rendőrség a problémákat egyre inkább a kényszer reflexszerű alkalmazásának lehetőségével kezeli (Terpstra & Van Stokkom, 2015).

Összegzés

A holland rendészeti reformot vizsgálva számos tanulság szűrhető le a szervezeti reformok természetére, a magyar rendőrség vonatkozásában is sokat vitatott centrális irányítás sajátosságaira, és a rendőrség és a társadalom viszonyának 21. századi dinamikájára vonatkozóan is. A holland reform egy többlépcsős folyamat eredménye, melyet a helyi és a nemzeti érdekek összehangolásának igénye kellett életre. Előkészítése az 1993-as rendőrségi törvény bevezetése utáni értékelések eredménye, közvetlen előkészületei több értékelési fázist követően 2005-től indultak meg. Dacára a hosszú ideig tartó előkészületnek, a reform végrehajtása leginkább a szervezeti átalakításra koncentrált. Terpstra és Fyfe a holland és skót rendőrség reformját összehasonlító tanulmányában a reform végrehajtását érintően éles kritikát fogalmazott meg. Túlzottan ambiciózusnak találták, amelyben tévesen feltételezték azt, hogy rövid időn belül végrehajthatók a nagyszabású intézményi átalakítások. Számos gyakorlati és szervezési tényező – például az erőforráshiány, az időhiány, a politikai nyomás, valamint az ilyen típusú átalakítások kezeléséhez szükséges tapasztalat és készségek hiánya – nehezítette a végrehajtást (Terpstra & Fyfe, 2019). De – állítja értékelésében Terpstra és Fyfe a holland és skót reformokról – a nehezítő körülmények nélkül is az ilyen radikális és nagyszabású átalakítások túl soknak bizonyultak volna ahhoz, hogy a néhány év alatt sikertörténeté válhassanak (Terpstra & Fyfe, 2019). Sőt, talán az is kijelenthető, hogy ma már nincs idő ilyen nagyszabású átalakítások végrehajtására. Amíg a változás egyes aspektusai – ilyenek a szervezeti átalakítások vagy a személyi változások – gyorsan megvalósíthatók, addig a stratégiában és a szervezeti kultúrában szükséges változások megvalósulásához lényegesen több időre van szükség. Úgy tűnik, hogy a biztonsági kihívások jóval gyorsabban változnak, mint ahogy a reformok tartós sikerét megalapozó változások végbemennek (Fyfe & Terpstra, 2013). Komoly hiba volt az is, hogy a rendőrségi reformot csupán strukturális, szervezeti, jogi változásnak tekintették. Ezzel szemben a rendőrségi reform olyan folyamat, amelyben a kognitív és kulturális elemek változását épp úgy elő kell készíteni, mint a reform szervezeti szintjét.

Látható az is, hogy az új évezredben számos olyan ország egyesítette rendőrségét, melyben hagyományosan decentralizált önkormányzati rendőrségek

működtek. Ennek oka Hollandiában a hatékonyság növelése, a költségek csökkentése, az egységes rendőrségi szolgáltatások igénye mellett az a körülmény volt, hogy a közbiztonságot veszélyeztető körülmények már nem a településeken, hanem – a terrorizmus, az illegális migráció vagy legújabban a COVID–19-járvány közbiztonságra gyakorolt hatásai miatt – nemzeti és nemzetközi szinten jelennek meg és ott is kezelendők. Hollandiában az irányítás addigi duális rendszerében alapvető változás állt be azzal, hogy a rendőrség irányítását a reform után egyetlen miniszter gyakorolta. Emiatt a nemzeti biztonsági érdekek érvényesítése a nemzeti szint felé tolódott el. Szintén a centrális irányítás eredménye, hogy a politika és a rendőrség távolsága lerövidült. Ebben a helyzetben a rendőrség kitett annak, hogy működése átpolitizálódjon. Ez leginkább a nemzeti szinten érvényesült. A helyi és regionális szintek duális irányítása és a demokratikus elszámoltatási rendszerek továbbra is biztosították a szakmai működést.

A reform nem kívánatos mellékhatásának bizonyult, hogy a globális biztonsági problémákra koncentráló rendőrség kevésbé lett nyitott a települések közösségeinek problémáira. A reform következtében számos helyi egység szűnt meg vagy egyesült másokkal. A rendőrök és a közösségek közötti távolság megnőtt. Ezt az eltávolodást a Hollandiában is teret nyert elektronikus ügyintézés, a bevezetett ESR-112 rendszer is serkentette. További katalizáló tényezőnek bizonyult, hogy a rendőrség a hírszerző tevékenységében egyre inkább támaszkodik az internetes hálózatokra, kevésbé érdekelt a szoros személyes kapcsolatok fenntartásában (Terpstra, Fyfe & Salet, 2019).

A számos bírálat és előnytelen változás ellenére – vagy talán éppen ezért – a rendészetben dolgozó szakemberek ódzkodnak a további változtatásoktól vagy az esetleges újabb reformtól. Az újabb átszervezést mindaddig szükségtelennek tartják, amíg a jelenleg hatályos törvény tapasztalatainak feldolgozása és a törvény ezek alapján történő kiigazítása nem történt meg (Van Sluis & Devroe 2020). Mindezeket egybevetve megfontolásra érdemes Terpstra és Fyfe értelme, mely szerint a totális és radikális átalakulás álma vagy talán „délibábja” helyett a társadalmi változások, az innováció és a fejlesztés lépésről-lépésre történő folyamata tűnik életszerűbbnek (Terpstra & Fyfe, 2019).

Felhasznált irodalom

Bekkers, V., Arie van, S., Cachet, L., Nuij, W., Waltheer, J., Devroe, E., Prins, R. & Akerboom, M. (2017). *Politiebestel in balans?* Politiek-bestuurlijke sturing, democratische verantwoording, samenwerking en maatschappelijke inbedding in een nationaal politiebestel. WODC. <http://hdl.handle.net/20.500.12832/2305>

- Bervoets, E., Torree, E. van der., Besselink, A. & van Bolhuis, V. (2009). *Bij de Tijd: Wijkagenten in Hollands Midden – Beschrijving en analyse van dagelijkse praktijken*. Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement.
- Cachet, L. & Marks, P. (2009). Police reform in The Netherlands: A dance between national steering and local performing. *German Policy Studies*, 5(2), 91–115.
- Cachet, A. & De Kimpe, S. (2013). The Police System in Belgium: Unified through Crisis. In van Sluis, A., Cachet, A., Jochoms, T., Ringeling, A. & Sey, A. (Eds.), *Contested Police Systems* (pp. 35–59). Eleven International Publishing.
- Commissie Evaluatie Politiewet (2012). *Doorontwikkelen en verbeteren*. Commissie Evaluatie Politiewet.
- Devroe, E. (2013). Local political leadership and the governance of urban security in Belgium and the Netherlands. *European Journal of Criminology*, 10(3), 314–325. <https://doi.org/10.1177/1477370812473544>
- Eysink, M. S. & Baars, J. (2016). Vertrouwen in de politie: in de functie of in het functioneren? *het Tijdschrift voor de Politie*, 78(3), 6–10.
- Fijnaut, C. (2012). *Het nationale politiekorps – achtergronden, controverses en toekomstplannen*. Uitgeverij Bert Bakker.
- Fyfe, N. R. (2013). *Centralizing forces? Comparative perspectives on contemporary police reform in Northern and Western Europe*. Eleven International Publishing.
- Fyfe, N. R. & Terpstra, J. (2018). Special Issue on Police Reform: Introduction and Overview. *Policing: A Journal of Policy and Practice*, 15(1), 234–236. <https://doi.org/10.1093/police/pay071>
- Huberts, L. W. J. C. (2005). *Nog één keer: Over blinde vlekken in de politiepraktijk en politiewetenschap*. FSW.
- Jacobs, G., Bayerl, P.S., Brein, M., van de Bunt., Flory, H. & Haas, N. (2014). *Eindrappor tage. Evaluatie Politiewet 2012 in de Eenheid Oost-Nederland en landelijke thema's*. Erasmus University.
- Kelling, G. L., Pate, T., Dieckman, D. & Brown, C. E. (1974). *The Kansas City Preventive Patrol Experiment*. Police Foundation.
- Lachman, V. (2016). *Van wijkagent naar adviespartner? Succesvolle burgerparticipatie volgens Haagse wijkagenten*. Universitat Leiden.
- Land, M. van der., Stokkom, B. van. & Boutellier, H. (2014). *Burgers in veiligheid – Een inventarisatie van burgerparticipatie op het domein van de sociale veiligheid*. Politieacademie Amsterdam.
- Naeyé, J. (2014). *De organisatie van de nationale politie*. Kluwer, Deventer.
- Nuij, W. (2015). „Centraal georganiseerd – Lokaal verankerd” *Over de organisatie, inrichting en sturing van het robuuste politievasteam*. Erasmus Universiteit Rotterdam.
- Ponsaers, P. (2001). Reading about „community (oriented) policing” and police models. *Policing: An International Journal*, 24(4), 470–497. <https://doi.org/10.1108/EUM000000006496>
- Prins, R., Cachet, L. A., Linden, C. van der., Tudjman, T. & Bekkers, V. (2012). *Nationale wetten versus lokale besluiten: Een spanningsveld voor burgemeesters. Onderzoeksrapport*. RISBO.

- Prins, R. & Devroe, E. (2017). Local strategies for global challenges: Comparing policing agenda sin Amsterdam and Rotterdam. In Devroe, E., Edwards, A. & Ponsears, P. (Eds.), *Policing European Metropolises* (pp. 32–47). The Politics. <https://doi.org/10.4324/9781315668130>
- Savage, S. (2007). *Police Reform: Forces for change*. Oxford University Press.
- Solakoglu, O. (2016). Trust in Police: A comparative Study of Belgium and the Netherlands. *International Journal of Criminal Justice Sciences*, 11(1), 45–56.
- Steden, R. van., de Groot, I. & Boutellier, J. C. J. (2011). Veel dynamiek, weinig slagvaardigheid: een studie naar de praktijk van lokali veiligheidsnetwerken. *Bestuurskunde*, 21(2), 60–70.
- Van Sluis, A. & Devroe, E. (2020). Checks and balances in democratic control of public police. A case study of the Dutch national police after the reform. *Police Practice and Research*, 21(6), 670–686. <https://doi.org/10.1080/15614263.2019.1699410>
- Terpstra, J. B. (2002). Cooperation between social security and employment services: Evaluation of a reform strategy in the Netherlands. *International Social Security Review*, 55(3), 39–55. <https://doi.org/10.1111/1468-246X.00131>
- Terpstra, J. & Kouwenhoven, R. M. (2004). Partner sin veiligheid. *Tijdschrift Voor de Politie*, 66, 34–39.
- Terpstra, J. B. (2008). Police, Local Government, and Citizen as Participants in Local Security Networks. *Police Practice and Research an International Journal*, 9, 213–225. <https://doi.org/10.1080/15614260701797520>
- Terpstra, J. & Mein, A. (2010). De positie van de gemeente in de veiligheidszorg, een inleiding. *Tijdschrift voor Veiligheid*, 9(3), 3–8.
- Terpstra, J. (2011). Verantwoordelijkheid in een context van non-interventie. Ingrijpen door burgers bij gevaar in de stedelijke publieke ruimte. In Moor, F. (Ed.), *Burgerparticipatie, Cahiers Politiestudies* (pp. 227–247). Apeldoorn.
- Terpstra, J. (2015). Police reforms in Netherland and Scotland compared. *Scottish Justice Matters*, 3(2), 3–4.
- Terpstra, J. B. & Stokkom, B. A. M. van (2015). Politie in tweevoud: centraal en decentraal. Een analyse van enkele achterfondens en spanningen. *Justitiële Verkenningen*, 41(2), 39–54. <https://doi.org/10.5553/JV/016758502015041002004>
- Terpstra, J., Duijneveldt, I., van, Eikenaar, T., Havinga, T., Stokkom, B. van. (2016). *Basisteam in de Nationale Politie – Organisatie, taakuitvoering en gebiedsgebonden werk*. Reed Business.
- Terpstra, J. & Fyfe, N. R. (2019). Great Expectations? Assessing the creation of national police organisations in Scotland and the Netherlands. *International Journal of Police Science & Management*, 21(2), 101–107. <https://doi.org/10.1177/1461355719842310>
- Tops, P., van Os, P. & van der Torre, E. (2017). *Sleuren en sturen in 2017. Vervaardigd in opdracht van de Commissie Bestuur en Veiligheid van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten*. Apeldoorn, Den Haag.
- Torre, E., van der. Gieling, M., Holvast, R., Vlek, G. C. K. & Lanza, R. (2015). *De lokale positie van de nationale politie*. Politieacademie Appeldorn.

- Veer, L. van der; Sluis, A. van Ders, de Walle, S. van. & Ringeling, A. (2013). *Vertrouwen in de politie: trends en verklaringen*. Reed Business.
- Van der Torre, E., Gieling, M., Holvast, R., Vlek, G. C. K. & Lanza, R. (2015). *De lokale positie van de nationale politie. Een eerste verkenning*. Politieakademie.
- Vromen, S. (2015). *Ethnic profiling in the Netherlands and England and Wales: Compliance with international and European standards*. Universiteit Utrecht.
- Wiegant, B. (2012). *Vanaf de Zilijn bekeken – Commissarissen van de Koning over de Politiewet 2012*. Provincie Flevoland.

A cikkben található online hivatkozások

- URL1: *Niet gevonden*. <https://www.defensie.nl/organisatie/marechaussee->
- URL2: *Tweede Kamer der Staten-Generaal*. https://www.eerstekamer.nl/id/vhyxhwri3u5/document_extern/w27560bb/f=w27560bb.pdf
- URL3: *Lokaal verankerd, nationaal versterkt*. <https://www.politieacademie.nl/kennisonderzoek/kennis/mediatheek/PDF/36944.pdf>
- URL4: *Inrichtingsplan Nationale Politie*. <https://studylibnl.com/doc/833593/inrichtingsplan-nationale-politie>
- URL5: *Politiewet 2012*. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0031788/2021-01-01>
- URL6: *Verhuisbericht*. <https://www.politie.nl/themas/buitengewoon-opsporingsambtenaar.html>
- URL7: *Trust in Justice: Topline Results from Round 5 of the European Social Survey*. https://www.europeansocialsurvey.org/docs/findings/ESS5_toplines_issue_1_trust_in_justice.pdf
- URL8: *Veiligheidsmonitor 2015*. <https://download.cbs.nl/pdf/veiligheidsmonitor-2015.pdf>
- URL9: *Veiligheidsmonitor 2019*. <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2020/03/02/tk-bijlage-veiligheidsmonitor-2019/tk-bijlage-veiligheidsmonitor-2019.pdf>
- URL10: *Share of people with trust in the police force in the Netherlands from 2008 to 2018*. [https://www.statista.com/statistics/1049288/trust-in-the-police-force-in-the-netherlands/-](https://www.statista.com/statistics/1049288/trust-in-the-police-force-in-the-netherlands/)
- URL11: *Het woord is aan ... Bob Hoogenboom*. <https://maatschappijveiligheid.nl/het-woord-is-aan-bob-hoogenboom>
- URL12: *Minister grijpt in bij reorganisatie politie*. <https://www.trouw.nl/nieuws/minister-grijpt-in-bij-reorganisatie-politie~be3e47a0/>
- URL13: *Gruwelijk detail in zaak Els Borst ,verzwegen'*. <https://www.ad.nl/home/gruwelijk-detail-in-zaak-els-borst-verzwegen~a9d48c5d/>
- URL14: *Mass arrests in The Hague as clashes over death in police custody continue*. <https://www.theguardian.com/world/2015/jul/03/the-hague-arrests-protest-death-police-custody-mitch-henriquez>

URL15: *Conclusies en aanbevelingen Onderzoeksrapport TweeSteden*. <https://www.politie.nl/binaries/content/assets/politie/mijn-buurt/wijkprojecten/08/onderzoeksrapport-commissie-eeenhoorn.pdf>

URL16: *Dutch national police chief Bouman resigns*. <https://www.thedailyherald.sx/islands/dutch-national-police-chief-bouman-resigns>

URL17: *Erik Akerboom: Ik zie een politiekorps dat kraakt*. <https://www.trouw.nl/nieuws/erik-akerboom-ik-zie-een-politiekorps-dat-kraakt~b1fbc56c/>

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Budavári Á. (2022). A holland rendőrség reformja. *Belügyi Szemle*, 70(6), 1273–1292. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.6.8>